

NEM CSAK ZENE, TÁNC IS! – a cake walktól a swingig • Vajda Gyöngyvér, Janicsek Gábor

Gyöngyvér és Gábor együtt nyertek párban swingtánc-világbajnoki címet. A 25 éves Bohém-gálán is színpadon voltak. Mindketten foglalkoznak tánc történettel is, tanítanak a Táncművészeti Főiskolán.

Lindy hop, jitterbug vagy Savoy swing?

Mindhárom kifejezés egy táncra utal. A *lindy hop*, mint elnevezés a korszak igen ismert nagy táncos egyéniségének nevéhez fűződik: ő **George Snowden** vagy ismertebb nevén „Shorty George”. Az eset egy maratoni táncversenyen történt, ahol Shorty igen fáradtan pihent a tízperces szünetben. Ekkor egy újságíró odament hozzá és megkérdezte, hogy hogyan hívják az itt látható táncot. Shorty fáradtsága ellenére megpróbált kielégítő választ adni a kérdésre, és megpillantva a mellette heverő újság címlapját rávágta, hogy „lindy hop”. Nem titok, a címlapon a következő állt „Lindy hopped the Atlantic” vagyis, Charles Lindbergh elsőként átrepülte az Atlanti-óceánt. Így történt, hogy ettől kezdve a feketék *lindy hop*-nak, a fehérek *jitterbug*-nak hívták a fiatalok által táncolt stílust.

Az első olyan társastánc volt melyben a párosok akrobatikát (airstep) hajtottak végre partnerükkel. Az ilyen akrobatikus mutatványokat hirtelen, minden előkészület nélkül történtek, mintha csak egy egyszerű táncfigura következne, és lazán folytatták a táncot tovább. Az alábbi képen látható **Frankie Manning** (1914. május 26.-2009. április 27.) volt az első, aki akrobatikus figuráival elképzeltette a Savoy Ballroom közönségét.

Elmondása szerint ő is mástól vette az ötletet, történt ugyanis, hogy „Shorthy”-t – akinek beceneve 160 cm körüli „magaságáról” árukkodik – partnernője Big Bea (aki viszont jóval magasabb volt partnerénél) a tánc végén felkapta. Ezek után gondolta úgy Frankie, ha egy hölgy dobálhatja a partnerét, akkor ez fordítva még inkább lehetséges, és így megszületett az első akrobatika a „légbukfenc a hátán”. Ebben az akrobatikában nem kell sokat belemagyarázni, mivel ez a mai értelemben vett sőtörés továbbvezetett változata.

A már előzőekben két néven is emlegetett tánc harmadik elnevezés a *Savoy style*, amely magát a helyet jelöli, ahol ez a stílus kialakult. Ez a páros műfaj hosszú sok éves fejlődésen és stílusváltásokon ment keresztül, és alakultak ki belőle újabbnál újabb táncok, mint például a *Hollywood style*, *boogie-woogie* és az *akrobatikus rock & roll*.

Whitey's Lindy Hoppers

A Savoy Ballroom táncosainak legjobbjából alapította meg 1935-ben Herbert White – a szórakozóhely egyik kidobója – az első lindy hop csoportot. A profi bokszolóból lett menedzser táncospartja a köztudatban „Whitey's Lindy Hoppers” néven vált ismertté, s méltán lett népszerű a korszak afro-amerikai sztereotípiáit félretéve. Egyik legfontosabb táncosa Frankie Manning, akinek a nevéhez fűződik az akrobatikus táncfigurák, és a csoport egyik koreográfusaként is ténykedett.

Ez volt az első afro-amerikai táncospart, amely több filmben is lehetőséget rövid kis szereplésre. Ezek a kis színdarabok az akkori filmeket változatosabbá tették, és az egyik ilyen filmben, a *Hellzapoppin*-ben (1941), szinte teljességében bemutathatták a lindy hopot. A „Whitey's Lindy Hoppers” táncosai színesítették még a további filmeket: *A Day at the Races* (1937), *Sugar Hill Masquerade* (1942), *Killer Driller* (1948).

Frankie Manning még más filmekben is szerepelt, mint például az *Everybody Sings* Judy Garlanddal, de közös show-műsorban lépett fel Bill „Bojangles” Robinsonnal is. Később neves jazz-zenészekkel is turnézott együtt, mint *Ethel Waters*, *Ella Fitzgerald*, *Sarah Vaughan*, *Duke Ellington*, *Count Basie*, *Cab Calloway*. 1937-ben VI. György király előtt is táncolhatott Londonban. 1941-ben

felkerült a Life magazin címlapjára, s becenevén (*Musclehead*, vagyis Izomfej) a lindy tánc atyja lett.

Sajnos a második világháború kitörésével a csoport feloszlott, a fiúk kénytelenek voltak bevonulni a seregbe. Frankie leszerelését követően létrehozta saját együttesét „Congaroots” néven.

A fiatal swing generáció

A jazz óriási tömeget ért el, és az amerikai fiatalok legkedveltebb zenei formájává nőtte ki magát. Középiskolai diákok szervezték a swingegyüttesek utódjait. Fekete és fehér jitterbugok lepték el a stadionokat és a báltermeket. (Jitterbugoknak hívták azt a közösséget, mely a swing zenét, tánc- és öltözködési stílust követték.)

Több kritikus úgy tekintett a swingre mint a tömegkultúra terjesztőjére, és jelentős aggodalmukat fejezték ki Amerika fiatalsága iránt, akiket a swing mint egy olyan fertőzés támadott meg, melynek vírus hordozói a rendkívül ártalmas dallamok és jitterbugok. Azzal érveltek, hogy a swing elkerülhetetlenül az önkontroll elvesztéséhez és szexuális kiszolgáltatottsághoz vezet, és a swing zenéjére való tánc pillanatában a primitív ösztönök elszabadulnak. „Minden tabu megszűnt, amikor a *lindy* került sor.”

A kritikusok és pártolók azonban egyaránt megegyeztek abban, hogy a fiatal generáció kulturális középpontjává vált a swing, mely úgy vonzotta a fiatal közönséget, mint azelőtt soha, hiszen egy új élet kezdetét jelentette.